

Tankové technické zabezpečení frontové operace

Major Miroslav Gregorovič

Toto pojednání má seznámit s jedním z hlavních druhů technického zabezpečení bojové činnosti vojsk frontu a s orgány i prostředky tankové technické služby frontu. Uvádí některé zásady možného řešení tankového technického zabezpečení soudobé útočné operace frontu, činnost v jednotlivých obdobích, možnosti posilování armád a způsoby uskupování frontových prostředků. Vyjasňuje řídicí činnost tankové technické správy frontu a řeší zajištění manévru frontových prostředků k zabezpečení bojeschopnosti vševojskových armád, jakož i tankové armády druhého sledu frontu.

Útvary a svazky armád frontu mají značné množství tanků a obrněných transportérů, jakož i pásových podvozků speciálních druhů techniky, které zabezpečují vysoké tempo v útočné operaci a nejlépe chrání živou sílu od úderů ZHN. Zabezpečit stálou bojovou pohotovost této tankové techniky útvarů a svazků ve všech údobích bojové činnosti může jen správná organizace provozu, odsunutí a oprav poškozené techniky, jakož i nepřerušované zásobování vojsk tankovým materiálem. Úspěšné splnění uvedených opatření je možné pouze plným využitím sil a prostředků technické služby útvarů, svazků a tankové technické služby armád i frontu v souladu s operačně-taktickými úkoly vojsk.

Ke správnému pochopení úkolů i podmínek organizace technického zabezpečení pozemních vojsk v soudobé frontové útočné operaci je nutné vzít v úvahu změny, které byly v poslední době provedeny v organizačním složení vojsk, jejich výzbrojí a změny, které způsobily zbraně hromadného ničení v operačním umění, a porovnat je se zkušenostmi z operací Sovětské armády ve druhé světové válce.

Tyto změny jsou charakterizovány v úvodním článku. V konečném vyhodnocení vyžadují vysoké tempo útoku a proto i stálou nasycenost vojsk tankovou technikou. Úhradu velkých ztrát tankové bojové techniky lze především krýt zvýšením opravných a odsunových kapacit útvarů technické služby. Nepřerušovaným prováděním oprav co největšího počtu poškozených tanků a obrněných transportérů v průběhu operace a to podle všestranného a hluboce promyšleného systému technického zabezpečení, mohou jednotlivé útvary technické služby splnit soudobý požadavek „vyrovnat se s tempem postupu vojsk“.

Vážnost technického zabezpečení vojsk v soudobých operacích se potvrzuje zdokonalováním protitankových prostředků a zbraní hromadného ničení, čímž stoupá možnost ztrát bojových vozidel. Proto velitelé armád i frontu jsou přímými organizátory technického zabezpečení a jsou povinni mu věnovat stálou pozornost. Z materiálů o použití tankových vojsk v operacích Veliké vlastenecké války vyplývá, že správná organizace technického zabezpečení tankových a motostřeleckých svazků značně zvětšuje dobu nepřerušovaného bojového použití svazků. K potvrzení je možno uvést tyto údaje:

Celkový počet poškozených tanků a samohybných děl za 8 až 12 dnů bojové činnosti tankových armád v průběhu některých útočných operací v letech 1943—1945 dosahoval počátečního evidenčního počtu armády, přičemž tanková armáda se zpravidla nedoplňovala novou technikou. Nehledě na to, tankové armády vedly úspěšně nepřerušovanou bojovou činnost po dobu 25—30 dnů i více. Prodloužení bojové činnosti bojující armády se zabezpečovalo organizací nepřerušovaného provádění oprav poškozené bojové techniky. Počet provedených oprav tanků u tankových armád převyšoval v těchto operacích počáteční počet tanků 1,5krát i vícekrát, přičemž 80—85 % oprav provedly vojskové a armádní prostředky technické služby. Stálé a včasné provádění oprav poškozené bojové techniky bylo docíleno pohyblivostí opravárenských a vyprošťovacích útvarů, zvláště jejich přiblížením se k bojovým sestavám, přednostní organizací oprav na místě poškození a opravováním vozidel s nejmenším poškozením v první řadě.

Bojová zkušenost tankových armád ukázala, že počet poškozených vozidel se roz-

děluje nerovnoměrně po dnech a údobích útočné operace. Průměrné denní ztráty v průběhu frontové operace dosahovaly u tankových armád až 12% z počátečního stavu vozidel. Opravy s největším objemem se prováděly v době operačních přestávek. V průměru se za den opravilo 3—9% počátečního počtu vozidel.

Během útočné operace frontu byly nenávratné ztráty v průměru 25% z celkového počtu ztrát a ostatních 75% vyžadovalo opravy; z nich 40% běžné (BO), 25% střední (SO) a 10% generální opravy (GO). Frontovým opravárenským prostředkům zůstávalo 20—30% středních oprav a všechny generální opravy.

Uvedené údaje o ztrátách bojových vozidel mohou být využity jen jako orientační číslo pro soudobou operaci, mohou se měnit podle konkrétní situace a podmínek operace.

Počty vševojskové i tankové armády se mohou měnit. Rovněž složení frontu je nestálé. Proto se všechny propočty provádějí na armádu o 1000 tancích a na front o 4000 tancích.

Pro výpočet pravděpodobných ztrát a k stanovení dostačujících opravných kapacit opravárenských prostředků všech stupňů při vytváření správného organizačního složení je možné brát na soudobou operaci jako kalkulační číslo 15% denních ztrát z počátečního stavu tanků frontu.

Za průměrnou frontovou operaci v délce trvání 10 dnů mohou dosáhnout ztráty počtu 6.000. Z toho může být 1.500 kusů nenávratně ztracených. Zbývajících 4.500 oprav může se provádět: 2.400 BO a 750 SO u armád, 750 SO a 600 GO u frontu.

V počátečním období války mohou být ztráty tanků v první kratší operaci i menší zato však se musí počítat s větším prostorovým rozptýlením a menší kapacitou armádních i frontových prostředků technické služby. V soudobé operaci připadá 1 poškozený tank na plochu 25 km² a v počátečním období války až na 40 km². Proto zvláště v počátečním období války nebude možné pro armádní a frontové prostředky rozdělovat celé útočné pásmo na prostory a přidělovat určeným opravárenským a vyprošťovacím skupinám. Bude účelnější přidělovat jim několik prostorů větších ztrát pokud možno na jednom směru.

PROSTŘEDKY TANKOVÉ TECHNIČKÉ SLUŽBY FRONTU

Ke splnění úkolů tankového technického zabezpečení vojsk frontu, kdy je třeba provést 50% středních oprav a generální opravy, může mít front podle svého složení následující útvary tankové technické služby:

— dvě až čtyři (i více) **pojízdňé tankové opravné frontového podřízení**. Jsou určeny k provádění středních oprav tankové techniky v polních podmínkách. Zpravidla jsou specializovány pro opravy 2 až 3 typů vozidel. Mohou provádět i generální opravy bojových vozidel v případě nutnosti a opravovat agregáty mimo motory nebo vyrábět jednoduché součástky. Jsou nejpohyblivějším opravárenským prostředkem frontu a mohou být přidělovány do podřízenosti vševojskovým nebo tankovým armádám. V případě posilování armád mohou využít dělitelnosti a vytvořit dva sledy, které se za rychlého postupu armády překračují;

— dvě až čtyři (i více) **vyprošťovací tankové roty frontového podřízení**. Jsou určeny k vyprošťování bojové techniky z prostoru boje a odsunům k armádním a frontovým shromaždištím poškozené techniky, nebo k odsunům na určené železniční stanice. Zajišťují rovněž technické zabezpečení vojsk na přepravách. Zpravidla se používají vcelku a organizují svoji práci v součinnosti s některým opravárenským útvarem frontu tím, že jsou na určitou dobu začleněny do opravárenské a vyprošťovací skupiny frontu. Rota může být rovněž dočasně přidělena některé vševojskové nebo tankové armádě;

— jeden až dva **prapory pro evakuaci těžce zapadlých tanků**. Tento je určen k vyprošťování těžko zapadlých tanků nebo zatopených vozidel ve vodních překážkách. Prapor zůstává zpravidla vždy v podřízenosti frontu;

— jeden **prapor pro odsun poškozených vozidel**. Frontu, má-li slabé složení, nemusí být vůbec přidělen. Je určen k přepravě bojových vozidel na velké vzdálenosti při přeskupování vojsk s cílem šetřit zásobu kilometrů tankové techniky. V průběhu operace spojuje přísluny bojeschopné techniky s odsuny vyproštěných tanků k opravárenským prostředkům nebo železničním stanicím. Skládá se z jednotek podvalníků, vyprošťovacích a jeřábových tanků. V některých případech se může využívat během odsunu poškozené techniky k dovozu náhradních dílů a agregátů do skladů armád nebo i svazků;

— jeden **pojízdňý tankový opravárenský závod**. Při vysokém počtu tankové techniky frontu může mít front dva závody. Závod je určen k provádění generálních oprav

tanků a obrněných transportérů v polních podmínkách, rovněž i pro opravu a výrobu součástek. Používá se zpravidla centralizovaně. V případě nutnosti může vyčleňovat dílenské skupiny a vysílat je opravovat tankovou techniku i mimo svoji základnu. Je účelné rozvinovat ho podle možností blíže k prostorům rozvinutí armádních opravárenských prostředků;

— jeden **pojízdňý tankový agregátový závod**. Front o vysokém počtu tanků může mít dva závody. Závod je určen k provádění generálních oprav motorů tanků a obrněných transportérů v polních podmínkách a rovněž k výrobě jednoduchých náhradních dílů a k renovaci poškozených součástek motorů. Je vždy v podřízenosti frontu a využívá se jako celek. Přemísťování závodu je značně obtížné a vede k neoprávněnému snížení jeho provozních možností. Proto začíná práci před operací na určeném místě 50–70 km od linie frontu a zůstává na něm pracovat do konce operace frontu; nebo při větší hloubce operace se přemísťuje tehdy, vzdálí-li se linie frontu na 250–300 km;

— jeden **frontový sklad tankového materiálu**. Je určen k příjmu, skladování a k výdeji tankového materiálu. Rozmísťuje se v prostorech ostatních skladů frontu. Přemísťování a vysílání oddělení do předem určených prostorů se provádí dopravními, pozemními i vzdušnými prostředky frontu. Čelní oddělení se přemísťuje s hlavním uskupením opravárenských prostředků frontu. Letůčkami frontového skladu tankového materiálu se zabezpečují samostatné tankové a motostřelecké svazky podřízené frontu a opravárenské útvary frontu pracující na samostatném směru. Zásoby jsou z větší části v soupravách pro jednotlivé druhy oprav, to z důvodu rozptýlení jednotlivých agregátů a dílů a pro větší doplňování vojsk. Část zásob je v rozsypu pro přísun armádám určitého množství jednotlivých dílů nebo agregátů podle požadavků k doplnění souprav i skladu.

Frontový tankový sklad může mít **polní sběrnou tankového materiálu** nebo v některých případech může mít front sběrnou samostatnou.

ZÁKLADY ORGANIZACE TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ FRONTU

Při plánování a organizaci technického zabezpečení vojsk ve frontové útočné operaci je nezbytné vždy brát v úvahu:

- počet a stav tankové techniky, opravárenských a vyprošťovacích prostředků ve vojskách,
- plánovanou hloubku operace,
- možná tempa postupu vojsk a jejich úsilí,
- přeskupení vojsk v průběhu operace,
- prodloužení týlových komunikací,
- terénní a povětrnostní podmínky a roční období.

Splnění úkolů technického zabezpečení plánované operace frontu závisí:

- na řídicí práci orgánů technického zabezpečení armád a frontu;
- na stavu a množství útvarů technické služby armád a frontu a jejich správném členění a využití;
- na včasných a dobře organizovaných přísunech a přesunech opravárenských prostředků a tankového materiálu;
- na správné volbě způsobu shromažďování opravného fondu v jednotlivých údobích s nejvyšším využitím všech odsunových prostředků;
- na včasné a účelné zásobování vojsk tankovým materiálem;
- na nepřetržitém řízení a bojovém zabezpečení útvarů tankové technické služby armád a frontu.

Tankové technické zabezpečení frontu řídí náčelník tankové technické správy frontu se svou správou. Je přímo podřízen veliteli frontu. Je odborným orgánem pro řízení tankového technického zabezpečení armád a samostatných svazků a je materiálním hospodářem materiálu své nomenklatury v celém frontu.

Je přímým nadřízeným frontových útvarů tankového technického zabezpečení.

Má právo a povinnost při uskutečňování rozhodnutí velitele frontu vydávat v oboru tankového zabezpečení směrnici armádám. Oddělení technické výzbroje armád jsou povinna plnit jeho pokyny a nařízení v oboru tankového technického zabezpečení.

Příslušníci tankové technické správy frontu jsou povinni:

- dokonale znát situaci bojujících armád, uplatňovat operativně vliv na odborně podřízené orgány a prostředky ke zlepšení stavu tankové techniky;
- studovat operační zkušenosti z hlediska využití tankové techniky;
- znát nepřátelskou tankovou techniku, způsoby jejího využívání a podávat odborné návrhy na boj proti ní;
- znát opravné kapacity armád a podřízených útvarů, jejich možnosti a včas navrhovat jejich účelné využití;
- předkládat po projednání s operační správou a týlem veliteli frontu návrhy odborných směrnic, nařízení a plánu tankového technického zabezpečení frontové operace;
- organizovat stálou kontrolu plnění plánu a nutnou praktickou pomoc armádám a svazkům v jejich tankovém technickém zabezpečení.

**ORGANIZACE TANKOVÉHO TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ VOJSK VE FRONTOVÉ
ÚTOČNÉ OPERACI SE SKLÁDÁ:**

- z opatření prováděných v přípravném období,
- z opatření uskutečňovaných v průběhu operace.

K opatřením prováděným v přípravném období náleží:

- organizace technického zabezpečení příchodu tankových a motostřeleckých svazků, které byly podřízeny frontu;
- příjem tankové techniky, došlé na doplnění, a její předání armádám;
- zakončení odsunů a oprav tankové techniky poškozené v předcházejících bojích;
- prostudování a zevšeobecnění zkušeností z organizace technického zabezpečení vojsk v předešlé operaci;
- technické zabezpečení přípravy vojsk k následující operaci s přihlédnutím ke zvláštnostem připravované operace;
- přípravy opravárenských a vyprošťovacích útvarů k činnosti v připravované operaci;
- doplnění zásob tankového materiálu;
- plánování tankového technického zabezpečení připravované frontové operace.

Uvedená opatření technického zabezpečení v přípravném období jsou v zásadě platná pro všechny druhy operací tankových vojsk frontu. Přesto útočná operace frontu, vyznačující se vysokým vypětím, vysokým tempem postupu vojsk, jejich přeskupením v průběhu operace, možným překonáváním značných vodních toků i značným prodloužením přísunových komunikací vyžaduje mnohem intenzivnější činnost v přípravném období.

Zvláštností počátečního období války u frontu vedoucího útočnou operací je to, že mnohá opatření bude muset uskutečňovat teprve v průběhu operace časově v souladu s vybavováním armád a frontu útvarů tankové technické služby. Rovněž bude nutné zvýšeným úsilím odstranit nesrovnalosti vyplývající z mírového způsobu využívání tankové techniky.

Příslušníci tankové technické správy frontu a oddělení technické výzbroje armád musí v přípravném období zabezpečit:

- kontrolu i poskytování pomoci vojskům při přípravě tankové techniky k činnosti na celou hloubku a pro zvláštnosti připravované operace;
- pohotovost opravárenských a vyprošťovacích útvarů k provedení většího počtu odsunů a oprav;
- vytvoření dostatečných zásob tankového materiálu k zabezpečení oprav veškeré tankové techniky v průběhu operace;
- správné rozdělení opravárenských a vyprošťovacích prostředků frontu na směry a posílení armád podle jejich úlohy ve frontové operaci.

Opatření uskutečňovaná v průběhu operace

Opatření tankového technického zabezpečení prováděná v období bojové činnosti vojsk frontu jsou velmi složitá. Skládají se z ošetřování tankové techniky v průběhu bojové činnosti, vyprošťování a odsunů, jakož i oprav poškozené techniky a v neposlední řadě ze zásobování vojsk v průběhu operace potřebnými náhradními díly a materiálem.

K včasnému a kvalitnímu technickému ošetřování bojových vozidel v operaci musí tanková technická správa frontu

- dát vojskům nutné pokyny k organizaci technického ošetřování na základě získaných zkušeností z provozu vozidel ve vojskách a podle podmínek nastávající operace;
- zabezpečit vojska nutným provozním materiálem;
- systematicky kontrolovat ve svazcích včasnost technického ošetřování bojových vozidel;
- v nezbytných případech vyčleňovat svazkům přicházejícím do podřízenosti frontu část opravárenských prostředků k urychlení ošetřování tankové techniky.

Včasné ošetřování zabezpečuje minimální poruchovost vozidel technickými příčinami, udržuje na vysokém stupni bojeschopnost tankové techniky na hloubku celé operace a způsobuje snížení ztrát v rychle se měnící bojové činnosti vojsk.

Zvláštní pozornost se věnuje přípravám na zimní nebo letní provoz. Práce na přechodu ke změněnému provozu je nutné provést v přípravném období frontové operace. Přechod snižuje bojovou pohotovost a proto jsou prováděna zvláštní opatření pro jeho plynulost a zrychlení, aby nebyl vyhledáván nepřítelem jako příhodný okamžik, zvláště k zahájení protiútoků, nebo v míru k zahájení první útočné operace počátečního období války.

Opravy, odsuny a zásobování tankovým materiálem v době frontové útočné operace zaujímají ústřední místo v organizaci technického zabezpečení vojsk frontu.

Technické zabezpečení vojsk jednotlivých armád ve frontové útočné operaci závisí v první řadě na jejich úkolech v operaci. Ke správné organizaci tankového technického zabezpečení na všech stupních musí být neefektivnější využívány všechny vojskové i frontové prostředky tankové technické služby v zájmu tankových vojsk frontu.

ZÁSADY VYUŽÍVÁNÍ OPRAVÁRENSKÝCH A VYPROŠŤOVACÍCH ÚTVARŮ FRONTU

Plné a operativní využití prostředků tankové technické služby frontu v útočné operaci je možné dosahovat při správném uskupení a dovedném manévru s nimi v průběhu operace. Způsob využití se určuje podle situace a úkolů tankových vojsk frontu. Rozhodující vliv má nasycenost vojsk tankovou technikou, charakter jejího využití a tempo útoku. Vysoké tempo soudobých operací vyžaduje, aby nedošlo k přílišnému odtržení prostředků armád od bojujících svazků a vyžaduje oproštění opravárenských útvarů armády od objemných prací tím, že budou předávány frontovým prostředkům.

Tvoření sledů a využití frontových prostředků je třeba provést tak, aby jim bylo umožněno pracovat na jednom místě 5–6 dnů. Současně je nutno pamatovat na to, že jejich práce na jednom místě v průběhu několika dnů nevylučuje nutnost vyčlenění samostatných skupin a jejich vyslání dopředu k opravám poškozených vozidel v jiném místě, nebo k začlenění do zachraňovacích a uvolňovacích odřadů armád a frontu.

Při rozvíjení pojiždných tankových opraven frontu na jednom místě je nutno již dříve předvídat jejich další přemístění po skončení oprav do příštího prostoru soustředění poškozených vozidel.

Při využívání frontových útvarů je nutné rozebrat úkoly armád frontu. **Vševojsková armáda na směru hlavního úderu** může mít větší ztráty tankové techniky a potřebuje posílení z prostředků tankové technické služby frontu. **Vševojsková armáda na pomocném směru** může mít poměrně menší počet poškozené tankové techniky a proto i posílení opravárenskými a vyprošťovacími prostředky frontu bude menší.

Vševojsková nebo tanková armáda druhého sledu frontu bude mít při zasazení i při činnosti v operaci hloubce o něco menší ztráty v průběhu celé operace, přesto však je nutno ji zesílovat prostředky frontu jako vševojskovou armádu prolamující obranu nepřítele.

Při řešení této otázky je nutné uvážit, že vševojsková armáda prvního sledu frontu bude mít největší procento ztrát tankové techniky hlavně v taktické hloubce obrany

nepřítele, kromě první operace počátečního období války v případě předejití nepřítele a rozbití vojsk jeho krytu úderu zbraní hromadného ničení. Frontové prostředky se rozmístují poblíž armádních prostředků, aby mohly co nejdříve zahájit opravy v pásmu této vševojskové armády. Při další činnosti armády se nebudou přidělené frontové prostředky odtrhovat od armádních, ale budou operativně poskytovat armádě pomoc při vyprošťování a opravách poškozených bojových vozidel.

Jiná situace bude u tankové armády. I když může mít menší ztráty tankové techniky ve srovnání se vševojskovou armádou, tyto ztráty však budou rozsety na větší hloubce a budou se nacházet na větší vzdálenosti od opravárenských prostředků frontu, které nemohou rychle poskytovat pomoc armádě. Kromě toho způsob boje armády v operační hloubce nepřítele vyžaduje si zkrácení doby oprav poškozených vozidel.

Bere-li se toto všechno v úvahu, dochází se k závěru značně posílit tankovou armádu frontem. K posílení je možno přidělit frontové prostředky armádě do přímého podřízení nebo vyčlenit na směr činnosti tankové armády dílenské vyprošťovací skupiny z prostředků frontu bez jejich podřízení armádě.

Přibližné propočty potřeby oprav bojových vozidel a možnosti jejich provedení ve vševojskové armádě ukazují, že je nutné přidat armádě mající dvě pojízdné tankové opravy ještě jednu i s tankovou vyprošťovací rotou z počtu frontových prostředků. Zbývající opravný fond armády, na který nestačí svými prostředky, může být předán opravárenským prostředkům frontu. Dalšího posílení bude třeba armádě při prodloužení frontové operace nad plánovaný počet dnů, kdy na stav tankové techniky bude mít vliv kromě činnosti nepřítele i vlastní opotřebení vozidel a jejich hlavních agregátů.

Tankové armádě druhého sledu frontu se mohou přidělovat dvě tankové vyprošťovací rotu a jedna pojízdná opravná frontu, které budou pracovat na SPV armády neodtrhávající se od prostředků tankové armády. Přidat armádě větší počet prostředků není účelné, protože může značně komplikovat jejich řízení v operační hloubce.

Vševojskové armádě na pomocném úderu stačí přidělit do přímého podřízení jednu pojízdnou tankovou opravu.

Takovým způsobem při útočné operaci frontu se přidává část opravárenských a vyprošťovacích útvarů frontu vševojskovým a tankovým armádám. Tyto útvary vycházejí z podřízení a péče tankové technické správy frontu na celou hloubku operace nebo jen na jednotlivé údobí.

Zbývající části útvarů frontu, zůstávající v podřízenosti frontu, se v průběhu celé operace využívají ve dvou sledech.

První sled prostředků frontu se využívá po celou dobu operace k vyproštění a opravám poškozené tankové techniky vyžadující hlavně střední opravy, které nebyly opraveny armádami. Jimi se také poskytuje pomoc k technickému zabezpečení vojsk na přepravách v těžko průchodných prostorech a při odstraňování následků napadení ZHN nepřítele.

První sled je tvořen hlavní částí nejvíce pohyblivých útvarů tankové technické služby frontu. Jeho úsilí v začátku operace se zaměřuje na zabezpečení vševojskové armády v prvním sledu na směru hlavního úderu a tankové armády zasazované k rozvíjení útoku. K tomuto účelu mohou být určeny z prvního sledu opravárenských a vyprošťovacích prostředků frontu;

a) **Oprávená skupina vyprošťovací skupina k zabezpečení vševojskové armády při prolamování taktické hloubky obrany nepřítelem.** Skupina rozvíjí svoji práci v prostoru největších ztrát tankové techniky, využívá armádních SPV, kde se soustřeďují všechna vozidla neoprávená svazky, která vyžadují střední opravy. Po skončení práce na směru hlavního úderu může být tato skupina využita podle řešení TTS frontu na druhém úseku frontu.

b) **Oprávená skupina vyprošťovací skupina k zabezpečení tankové (vševojskové) armády druhého sledu na celou hloubku operace.** Skupina se přemísťuje v pásmu činnosti armády od jednoho SPV k druhému, vyprošťuje a opravuje všechna bojová vozidla armády neoprávená svazky, kromě vozidel vyžadujících generální opravy. Také úkoly této skupiny se stanoví ještě před začátkem operace.

c) **Zbývající frontové prostředky se určují k zabezpečení vševojskových a tankových armád bojujících na jiných směrech.**

Druhý sled prostředků frontu provádí následující práce:

- vyprošťuje všechna těžká zapadlá a utopená vozidla;
- opravuje vozidla vyžadující generální opravy nebo střední opravy značného rozsahu;
- odesílá do stabilních opravárenských závodů poškozená vozidla vyžadující složité generální opravy;

— dokončuje montáž vozidel nenávratně ztracených;

— provádí generální opravy agregátů tanků a obrněných transportérů.

Takovým způsobem zabezpečuje druhý sled opravárenských a vyprošťovacích prostředků frontu tak jako první sled činnosti tankových vojsk na celou hloubku operace a plní složitější opravy a vyprošťování k jejich úplnému zakončení v pásmu frontu.

Do sestavy druhého sledu se začleňuje: pojízdný tankový opravárenský závod (PTOZ), pojízdný tankový agregátový závod (PTAZ), pojízdná tanková opravná (PTO), část vyprošťovacích prostředků a polní sběrna tankového materiálu (PSTM).

Svémi úkoly a složením je druhý sled prostředků frontu méně pohyblivý nežli první a méně se přemísťuje v průběhu operace.

Při práci druhého sledu se uplatňuje princip umísťování PTOZ na směru, ve kterém bude pracovat během celé operace. PTAZ a PTO směry nedostávají a zabezpečují opravy za tankovými vojsky podle potřeby. V začátku operace je výhodné vysílat od PTOZ opravárenskou vyprošťovací skupinu, která přebírá opravný fond od prvního sledu. Jejím úkolem je připravit provozní plochy a opravný fond k rychlému zahájení práce celého PTOZ. Pojízdný opravárenský závod (PTAZ) a PTO se umísťují blíže k přední linii, kde zůstávají do konce operace. Poškozené agregáty jim přisunují vracející se automobilní dopravní prostředky, vyprošťovací útvary a polní sběrný tankového materiálu.

Opravené agregáty se předávají do frontových skladů tankového materiálu (zpravidla do čelního oddělení) a vydávají se opravárenským útvarům frontu a armádním tankovým skladům na poukazy vystavené tankovou technickou správou frontu.

V průběhu útočné operace se může nahromadit na jednotlivých směrech frontu větší množství poškozených vozidel vyžadující střední, ale také běžné opravy a situaci musí vyřešit zesílení armádními nebo frontovými prostředky.

Zesílení může být provedeno dvěma způsoby:

1. Soustředěním v daném okamžiku ne plně využitých prostředků frontu nebo těch, které pracují na méně zatížených úsecích.

2. Přemístěním částí sil PTOZ a vyprošťovacího útvaru druhého sledu prostředků frontu.

Úspěšné provedení manévru frontovými prostředky se docílí operativním řízením v souladu s podmínkami bojové činnosti vojsk v průběhu operace.

Nejdůležitější předpoklad je vytvořit na základě správných propočtů do začátku operace nutná uskupení opravárenských a vyprošťovacích prostředků na jednotlivých směrech.

TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ PŘESKUPENÍ VOJSK FRONTU A ZASAZENÍ TANKOVÉ ARMÁDY DO SRAŽENÍ

K vytvoření převahy sil a prostředků na rozhodujícím směru útočné operace nebo k přenesení hlavního úsilí frontu na nový směr a rovněž při odrážení protiúderů nepřítele během operace se provádí **přeskupení**.

Přeskupení nutno provádět rychle, skrytě, v určených lhůtách, jinak ztrácí svůj význam a jeho odhalení nepřítelem může vést k závažným následkům. Soudobá tanková technika zabezpečuje svazkům vysoké průměrné pochodové rychlosti a vysoké denní výkony za podmínek správné organizace a zabezpečení přesunu. I nepatrný nedostatek, vzniklý při organizaci a zabezpečení přesunu může vést k značnému snížení pochodových možností svazků, časovým ztrátám při nedodržení zásad provozu bojové techniky, vyčerpání sil osádek a tím k oslabení bojové způsobilosti svazků a ke ztrátě iniciativy v další činnosti. Při přeskupení tankových vojsk frontu má rozhodující úlohu množství a bojeschopnost tanků příslých do místa určení. Proto musí příslušníci tankové technické správy (TTS) frontu i oddělení tankové výzbroje armád věnovat zvláštní pozornost technickému zabezpečení přesunů.

Zvláštní pozornost zasluhují přesuny v počátečním období války s mírových posádek, kdy bude typické zasažení některých svazků do útoku z chodu. Výcviková a školní technika nebude mít zpravidla u 6—8% celkového počtu dostatečnou zásobu kilometrů do meziprávní normy. Ji bude třeba věnovat zvýšené úsilí a zajistit síly i materiál k získání této techniky pro zajištění účasti v celé útočné operaci.

Mimořádný význam má tankové technické zabezpečení tankové armády (TA) frontu. U ní možno počítat, že spotřebuje k přesunům 70% ujetých kilometrů za frontovou operaci. Pro přesun z prostoru rozmístění vzdáleného 80—100 km od přední linie spotře-

buje ze zásoby 150—200 kilometrů. Na čáru zasazení dalších 200—250 kilometrů při koeficientu 1,5 — 2× větším než je vzdálenost podle mapy. Na boj v hloubce spotřebuje dalších 600—800 km. Celkem bude technika TA vyčerpána na 950—1250 km středního průběhu za jednu frontovou operaci.

Při plánování použití TA je nutné pamatovat, že využití se neorganizuje jen vyjitím na hloubku frontové operace, že TA se může v průběhu operace přeskupit k úderu na novém směru a že po vyjití na hloubku frontové operace musí být zpravidla připravena k zakončení jakéhokoliv manévru v zájmu zakončení frontové operace. Nebude-li mít front TA, budou obdobné úkoly kladeny i na vševojskovou armádu druhého sledu.

V takových případech je třeba u TTS frontu plánovat pro TA střední průběh v operaci kolem 1500 kilometrů.

Při plánování oprav u TA je nutné počítat v prvním dnu po zasazení s tím, že nebude možné začlenit do práce všechny dílenské jednotky a rovněž plně využít armádní prostředky. Za boje v hloubce se však musí nepřetržitě provádět rychlé vyprošťování, soustředování i ukrytí téměř všech poškozených bojových vozidel do nejbližších shromaždišť. Vozidla vyžadující GO se také obvykle současně soustřeďují na shromaždiště poškozených vozidel (SPV) armády a frontu. U tankové armády se však nebude moci opravit takové množství poškozených tanků na místě poškození jako u vševojskové armády. K sestavení propočtu a posílení TA je nezbytné vycházet z toho že 50—70% všech poškozených tanků je třeba vyprostit a odsunout do úkrytů nebo na SPV.

Tanky, které nemohou opravit svazky, se odsunují armádními prostředky na osu odsunu po níž postupují armádní a frontové opravárenské útvary.

Za přesunu na čáru zasazení jsou úseky pochodu zabezpečovány zpravidla tak, že první úsek si zabezpečuje TA sama, další úseky až po čáru armádních prostředků vševojskových armád zabezpečují frontové prostředky.

Poslední úsek přesunu před zasazením zabezpečují bojující vševojskové nebo tankové armády prvního sledu. Poškození menšího rozsahu opravují jednotky svazků na místě poškození nebo za zastávek a odsunují poškozená vozidla do úkrytů nebo do prostoru míst technické pomoci a plánovaných SPV. Armádní prostředky provádějí BO i SO na armádních SPV, které se obvykle plánují v prostorech přeprav, těžko průchodných prostorech a ve výchozích prostorech. Je nezbytné, aby odpovědné orgány včas zabezpečily přidělené úseky pochodových os dílenskými skupinami a poskytly technickou pomoc proudům při procházení těmito úseky a nedopustily vytvoření překážek na pochodové ose.

Nutnost včasného rozestavení skupin po celé délce os vyplývá z toho, že prostředky technického uzavírání všech stupňů nejsou schopny v průběhu pochodu předjíždět proudy a obsazovat uvedené úseky. Rovněž armádní prostředky TA nemohou obsadit všechny úseky, neboť musí dojít na čáru zasazení současně s vojsky tak, aby zahájily opravy tanků v nejbližší době po zasazení TA. Proto při pohybu TA na čáru zasazení postupují její prostředky v technickém uzavírání proudů na všech osách. Provádějí jen malé opravy. Vozidla vyžadující větší opravy odsunují armádní prostředky do úkrytů a opravují se frontovými opravárenskými skupinami.

V průběhu útočné operace se doplňují svazky TA pouze opravenou bojovou tankovou technikou. Veškerý opravný fond se soustřeďuje s cílem lépe organizovat opravy i obranu jak poškozených vozidel, tak i dílenských prostředků před možným napadením rozbitými skupinami nepřítele. SPV svazků se zřizují jen při prolomování obranných postavení nepřítele a při střetnutí s jeho zálohami v místech největších ztrát.

Armádní SPV se zřizují na křižovatkách a v místech největšího soustředění poškozené bojové techniky, kde pracují armádní a přidělené frontové prostředky. Všechna vozidla vyžadující GO se soustřeďují na armádní SPV jak armádními, tak i posilovými vyprošťovacími prostředky. Způsob přejímání, odsunu a předávání opravených vozidel vojskům TA se stanoví pokyny TTS frontu.

U svazků TA pronikajících samostatně na značnou hloubku se vozidla vyžadující větší opravu soustřeďují ve skupinách na stanovených odsunových osách a pod ochranou osádek vyčkávají příchodu armádních prostředků. V některých případech je účelné dočasně podřídit prostředky svazku armádní opravě a využívat je společně (příklad takového použití byl u 1. GTA ve Vislo-oderské operaci).

Armádní prostředky provádějí opravy vozidel na jednom místě do úplného zakončení prací nebo předání neopravených vozidel frontovým opravárenským prostředkům. Armádní prostředky se přemísťují překračováním a chrání se na nebezpečných komunikacích opravenými tanky.

Při přechodu vojsk armády k rozhodujícímu pronásledování nepřítele je nutné uvolnit

prostředky svazků a převzít opravný fond armádními prostředky. Jen tak mohou včas vytvořit prostředky svazků technické uzavírání proudů.

Při zmocnění se strategických objektů v operační hloubce nepřítel je rovněž nutné vyčlenit část armádních prostředků k zabezpečení včasných oprav a vyprošťování. V případě nutnosti je účelné včas poskytovat pomoc i vzdušnými opravárenskými výsadky frontu.

Také při přechodu tankové armády k obraně je třeba rychle odsunout od útvarů poškozené tanky a rychlými opravami zvýšit palebnou sílu vojsk. Proto armáda vysílá své i přidělené vyprošťovací prostředky k posílení vojsk a ke zrychlení odsunu armádní SPV.

Opravená vozidla od frontových PTO a PTOZ se odesílají ke svazkům bezpodmínečně s přijímacími orgány od svazků.

V případě nedostatečného přísunu tankového materiálu od frontu organizuje OTV tankové armádě demontáž a využití materiálu z nenávratných ztrát. K tomu může vyčlenit i část dílenských prostředků armády a svazků.

ŘÍZENÍ TANKOVÉHO TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ OPERACE FRONTU

Úloha velitele frontu při řízení tankového technického zabezpečení spočívá:

- ve vypsání zprávy náčelníka TTS frontu a vydání pokynů k organizaci technického zabezpečení,
- ve schválení plánu technického zabezpečení operace frontu,
- v organizování kontrol plnění opatření technického zabezpečení ve vojskách,
- ve stanovení nutných opatření k bojovému zabezpečení opravárenských a vyprošťovacích útvarů, zřízených SPV a skladů tankového materiálu,
- v předkládání hlášení o stavu tankové techniky.

Kromě toho je velitel povinen stanovit lhůty zakončení prací při přípravě tankové techniky, opravárenských prostředků i skladů a schvalovat rozdělení tankové techniky armádám a svazkům.

Při plánování technického zabezpečení frontové operace se řeší tyto úkoly:

- určení objemu prací a potřebných prostředků k technickému zabezpečení tankové techniky vojsk v operaci,
- správné rozdělení a určení úkolů opravárenským a vyprošťovacím útvarům,
- zabezpečení možnosti manévru opravárenských prostředků frontu,
- včasné a nepřerušované zabezpečení vojsk tankovým a provozním materiálem po dobu celé operace.

Technické zabezpečení útočné operace se plánuje na základě řešení velitele frontu po obdobích operace, přičemž je nutno v plánu nejpodrobněji rozpracovat zabezpečení do bližšího úkolu operace.

Pro informaci velitele frontu a sestavení plánu připraví tanková technická správa tyto údaje:

- přehled počtu a technického stavu tankové techniky vojsk frontu a možností doplnění,
- rozpočet průběhu kilometrů tanků v plánované operaci,
- rozpočet možných předpokládaných ztrát,
- rozpočet možných oprav tankové techniky,
- rozpočet možného vyproštění a odsunu poškozené tankové techniky,
- rozpočet zabezpečení tankového vojska frontu tankovým a provozním materiálem.

Přehled o počtu a stavu techniky se sestavuje na základě hlášení armád a samostatných svazků a údajů o doplnění frontu tankovou technikou.

Je-li známo, že frontu dochází na doplnění určené množství techniky, pak náčelník TTS frontu sestaví plán rozdělení přiděleného doplňku armádám.

Na základě kapacit dílenských jednotek svazků a prostředků armád se počítá, jaké množství tankové techniky bude opraveno k začátku operace a podle toho i celkový počet bojeschopné techniky pro operaci.

Na základě uvedených údajů se provádí:

- organizace převzetí doplňků tankové techniky a její předání svazkům,
- doplnění svazků opravenou tankovou technikou,
- výměna tanků svazkům prvního sledu nebo obnovení zásoby kilometrů opravou u vozidel se zásobou do 200 km.

Na základě rozpočtu předpokládané spotřeby kilometrů se stanoví očekávané vypětí provozu tankové techniky. Údaje o spotřebě km po údobích operace se předávají v přípravném období operace náčelníku oddělení PHM frontu, aby přidělil potřebné PHM pro tankovou techniku. Tyto údaje se rovněž používají k určení lhůt a objemu ošetřování tankové techniky při zpracování plánu technického zabezpečení vojsk.

Předpokládané ztráty tankové techniky se rozpočítávají po údobích operace, přičemž se počítají ztráty způsobené nepřítelem a technickými příčinami.

Po stanovení potřeby oprav se sestavuje rozpočet oprav tankové techniky v průběhu operace. Rozpočet je výhodné provádět po družích oprav a v celku i ve smluvných středních opravách. Chybějící kapacitu opravárenských prostředků i jejich zálohu je rovněž výhodné uvádět ve smluvných středních opravách středního tanku.

Jestliže veškerá opravná kapacita nezabezpečuje provedení potřebných oprav, pak předkládá náčelník TTS veliteli frontu návrh na žádost k zesílení frontu.

Rozpočet na vyprošťování a odsuny poškozené tankové techniky se sestavuje po údobích operace s uvážením potřeby odsunu jen do skrytu anebo na SPV.

Po stanovení potřeby oprav a odsunů tankové techniky a jejím srovnáním s kapacitami plánuje TTS frontu následující opatření:

- přeskupení vyprošťovacích a opravárenských útvarů v závislosti na uskupení tankových vojsk frontu;
- přípravy těchto útvarů k nastávající činnosti v souladu se stanovenými úkoly v přípravném období;
- převzetí a stanovení úkolů vyprošťovacím a opravárenským útvarům, které přicházejí k posílení frontu;
- doplnění útvarů frontu a armád dílenským a speciálním zařízením.

Rozpočet k zabezpečení vojsk frontu tankovým materiálem v průběhu operace obsahuje potřebu materiálu vyčísleného pro každý typ bojového vozidla a možnosti zabezpečení této potřeby ze zásob, které jsou u svazků a ve skladech armád a frontu. Potřeba se vypočítá z předpokládaných oprav tankové techniky způsobených činností nepřítele i provozem. Při výpočtu se bere v úvahu možnost oprav agregátů a náhradních dílů dílenskými útvary. Rovněž je nutné ve frontové operaci počítat s agregáty a součástkami demontovanými z nenávratných ztrát. Je-li znám počet i doba přísunu tankového materiálu do frontového skladu, je to nutné rovněž brát v úvahu. Po učiněných závěrech v případě nedostatku se předkládají žádanky na doplnění zásob.

Po sestavení informační zprávy o technickém zabezpečení vojsk frontu a na základě obdržení pokynů od velitele připravuje TTS předběžné pokyny armádám k provedení nutných opatření technického zabezpečení přípravného období. Tyto nesmějí obsahovat tajné údaje o plánované operaci a proto obsahují pouze obsah, postup a lhůty splnění úkolů v přípravě tankové techniky, pro vyprošťování a opravy současně poškozené techniky a úkoly pro doplnění zásob tankového materiálu.

Další činností je kontrola plnění předběžných pokynů. Zvláštní pozornost vyžaduje převzetí tankových (vševojskových) svazků a útvarů opravárenských nebo dílenských, přicházejících do složení frontu, jakož i doplňování vojsk přicházející technikou na doplnění. Zabezpečení a převzetí doplňků tankové techniky je jednou z hlavních úkolů tankové technické správy frontu.

Náčelník TTS frontu a příslušníci správy na základě pokynů velitele provádějí propočty a zpracovávají ostatní údaje k tomu, aby velitel schválil řešení na tankové technické zabezpečení vojsk frontu v připravované operaci a vyřizuje žádosti armád a útvarů přímého podřízení frontu.

Řešení se zpracovávají na základě:

- úkolů daných vojskům frontu a plánovaného využití tankových vojsk,
- ocenění situace a úkolů technického zabezpečení,
- propočtů a podkladů o ošetřování, vyprošťování, opravách a odsunech tankové techniky a zabezpečení vojsk provozním i tankovým materiálem.

Řešení obsahuje:

- tvoření sledů, členění útvarů frontu na směry a jejich úkoly v údobích operace,
- rozmístění zásob tankového materiálu frontu a organizaci doplňování vojsk tímto materiálem,
- technické zabezpečení přeskupení vojsk a využití vyprošťovacích a podvalníkových prostředků frontu,
- organizaci doplnění vojsk tankovou technikou a dílenskou technikou během operace.

Na základě schváleného řešení technického zabezpečení sestavuje tanková technická správa frontu plán tankového technického zabezpečení vojsk frontu v útočné operaci.

V plánu jsou tyto hlavní otázky:

- obsah a lhůty zakončení prací na přípravě tankové techniky pro operaci, příprava opravárenských a vyprošťovacích prostředků a vezených zásob tankového materiálu;
- způsob technického ošetřování vozidel a doplňování vojsk provozním materiálem v údobích operace;
- způsob technického zabezpečení tankové (vševojskové) armády druhého sledu při zasazení do útoku;
- způsob vyprošťování a odsunů v údobích operace a využití frontových vyprošťovacích útvarů;
- způsob oprav tankové techniky vojsky, využití opravárenských jednotek a útvarů a jejich přeskupení;
- zabezpečení vojsk a útvarů technické služby materiálem;
- způsob oprav tankové techniky opravované frontovými prostředky.

Připravený plán musí být projednán s náčelníkem týlu frontu a s ostatními náčelníky jen ty části, jež se jich týkají. Na základě tohoto plánu se zpracovává plán oprav, vyprošťování a odsunů i zásobování.

K tomu, aby ve směrnicích frontu pro týl se odrazila závažnost technického zabezpečení plánovaného tankovou technickou správou, sestavuje se a předkládá náčelníku týlu frontu:

- prostory rozmístění frontových SPV, skladů a útvarů technické služby,
- způsob vyprošťování a oprav tankové techniky,
- způsob přemísťování skladů a útvarů technické služby.

Na základě plánu tankového technického zabezpečení se zpracovává **směrnice náčelníka TTS frontu o tankovém technickém zabezpečení**. V ní se vojskům i opravárenským a vyprošťovacím útvarům dávají následující úkoly:

- příprava tankové techniky, útvarů technické služby a skladů k operaci,
- využití armádních a frontových prostředků,
- způsob odpisování nenávratných ztrát,
- způsob práce technických komisí,
- způsob předávání vozidel vyžadujících opravy a přejímání opravených vozidel,
- normy a způsob zabezpečování tankovým materiálem,
- způsob a lhůty předkládání hlášení.

Vydaná směrnice s přílohami obsahující výpisy z plánu oprav a plánu zásobování se rozesílá všem náčelníkům OTV armád.

Po zpracování hlavních dokumentů soustřeďuje TTS kontrolami svou pozornost k realizování plánu.

Další práce TTS se organizuje v závislosti na podmínkách, ve kterých se bude rozvíjet frontová operace.

V průběhu operace nutno předvídat:

- včasné zasazení prostředků druhého sledu frontu,
- včasné rozmístění a přesuny útvarů technické služby a dovedné manévrování s nimi,
- rozpracování a upřesnění plánu technického zabezpečení bojové činnosti vojsk.

Náčelník TTS frontu přímo řídí celou provozní činnost opravárenských a vyprošťovacích útvarů, skladů tankového materiálu frontu a v nezbytných případech vysílá k nim důstojníky správy.

Zkušenosti Sovětské armády ukázaly, že k operativnímu řízení útvarů frontu je účelné mít rádiové spojení mezi TTS frontu a opravárenskými skupinami a také s pojezdnými závody a sklady tankového materiálu.

Frontové útvary přidělené k posílení armád řídí OTV těchto armád.

V prostorech hromadných úderů nepřítele nebo velkého nakupení opravného fondu jeví se výhodné organizovat **opravné středisko frontu**, kde může pracovat více opravárenských a vyprošťovacích útvarů. Náčelníkem střediska může být určen jeden z důstojníků oddělení oprav TTS. Rovněž k řízení a kontrole práce frontového skladu tankového materiálu, aby se zkrátila doba k vydání materiálu vojskům se vysílají do skladu důstojníci zásobovacího oddělení správy.

V průběhu operace velitel frontu se systematicky dává informovat náčelníkem TTS o stavu a průběhu oprav tankové techniky a vydává mu nutné pokyny.

Tanková technická správa frontu uskutečňuje plán tankového technického zabezpečení i pokyny velitele frontu, vnáší do plánu nutné změny a doplňky, jež vyplývají ze situace.

Po skončení operace se sestavuje podrobný výkaz o organizaci technického zabezpečení provedené operace s nutnými závěry a návrhy.

Tanková technická služba není samostatnou a jedinou službou pro technické zabezpečení vojsk, ale vyplňuje úkoly materiálního a technického zabezpečení vojsk spolu s ostatními technickými a týlovými službami. Proto TTS frontu musí těsně spolupracovat se správami ostatních služeb, zvláště se správou náčelníka týlu frontu a s automobilní traktorovou správou.

Prameny:

- Překlady sovětských přednášek: „Organizace technického zabezpečení TMV ve frontové operaci“ a „Organizace technického zabezpečení mechanizované armády v útočné operaci“.
- Poznátky z organizace technického zabezpečení řešení při několika AOC a ŠAOC.